

DE WELVAARTS- MYTHE VAN 'ZIJ' EN 'ONS'

John Hills is Professor Sociaal Beleid en Directeur van het Centrum voor Sociale Exclussie analyse van de London School of Economics.

Welvaart' is een erg verwarrende term geworden. Oorspronkelijk ging het om mensen 'het beste te wensen' wanneer ze vertrokken. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vulgarijste de Anglicaanse bisschop William Temple de notie van moderne 'welvaartsstaat', wat neerkwam op het insluiten van de Nationale Gezondheidsdienst, de scholen, pensioenen, kind- en werkloosheidsuitkeringen, persoonlijke sociale diensten en sociale huisvesting.

Vandaag, en dan vooral in kranten en de politieke retoriek in de UK en de VS gebruikt men 'welvaart' pejoratief als 'aalmoezen' voor mensen die geen betaald werk verrichten.

Soms horen we beide betekenissen in dezelfde zin gebruiken. In één adem worden we herinnerd aan de hoge kost van de welvaartsstaat in zijn geheel- twee derde van het totale overheidsbudget, of 489 miljoen Britse pond dit jaar (een kwart van het nationaal inkomen).

De volgende adem spreekt dan over 'welvaartsafhankelijke' families die voordelen krijgen, implicerend dat het daar is waar het geld naar toe gaat. In realiteit gaat enkel 1/12 van wat we aan de welvaartsstaat besteden naar 'aalmoezen' voor mensen die niet werken. Het gaat hier niet enkel over werklozen, maar ook over alleenstaande ouders die ziek of gehandicapt zijn.

Maar dat is niet wat mensen geloven. De helft van de bevolking denkt dat 40% of meer van de voordelen en taks kredieten naar werkloosheidsvoordelen gaat. In werkelijkheid is het 4%, of 1 pond per 70 pond die we aan de welvaartsstaat uitgeven.

Tegelijkertijd denkt de gemiddelde Brit dat meer dan een vierde van alle voordelen, pensioenen en taks voordelen frauduleus gevorderd worden. Dat zouden voor een totaal van 58 miljoen pond zijn. Dit is echter 50 keer hoger dan de hoeveelheid fraude in de prognoses van het Departement voor Werk en Pensioenen.

En het draait niet enkel om het feit dat mensen geloven dat geld gaat naar werkloze mensen wanneer dit niet het geval is. Er heerst een breder geloof dat de ontvangers – ‘zij’ – anders zijn. Je hoort dit telkens mensen spreken over ‘twee groepen’: zij die voordeel halen enerzijds en zij die betalen anderzijds. ‘Zij’ zitten altijd zonder werk, betalen nooit belastingen en krijgen al de hand outs. Terwijl ‘wij’ altijd aan het werk zijn, belastingen betalen en nooit iets verkrijgen.

Het blijft vreemd dat mensen dit beeld accepteren terwijl we allemaal weten dat het niet echt zo is. Elke roman, elke soapreeks en wat we weten over onze levens en dat van onze families vertelt ons dat levens veranderen en met deze veranderingen onze relatie met de welvaartsstaat.

In mijn boek(*) vertel ik via onderzoek wat we weten hoe dingen veranderingen in mensenlevens op verschillende (tijds)momenten: van week tot week, van jaar tot jaar, doorheen verschillende levenscycli, tot aan de volgende generatie.

Als je nu gewoon kijkt naar een snapshot van wat op 1 moment bezig is, dan lijken de welvaartsstaat en de belastingen die ervoor betalen inderdaad als een soort reusachtige Robin Hood waarbij de lagere inkomens er meer uithalen en de hogere inkomens meer inboeten. ‘Voor ieder gebaseerd op zijn/haar noden, voor ieder gebaseerd op zijn/haar capaciteiten, citeert Paus Franciscus uit het Evangelii Gaudium, de Christelijke en an-

dere moraal kan ook vertaald worden 'dat het niet delen van welvaart met armen gelijk staat aan hen bestelen en hun levensonderhoud ontzeggen'.

Ongeacht blijft de UK toch behoren tot de 5 meest ongelijke landen in de geïndustrialiseerde wereld. Waarom? Omdat de inkomens die mensen vanuit werk en andere private bronnen halen zo ongelijk zijn: voordat de staat tussenkomt behoren we tot het derde meest ongelijke geïndustrialiseerde land achter enkel Ierland en Chili. Dit is waarom het werk van mensen zoals de London Citizens campagne voor een leefbaar loon zo belangrijk is.

Maar als je verder kijkt dan een instant snapshot naar een kijk over hele levens, geeft dit een heel ander beeld. De meeste uitgaven zijn voor de nationale Gezondheidsdiensten, pensioenen en scholen: voordelen waarmee bijna iedereen mee te maken krijgt op een of ander moment. Als je dit optelt over een hele levensloop ontvangen 'typische' families nu diensten, voordelen en pensioenen die ongeveer 3 huizen waard zijn. Dit gemiddelde is ongeveer hetzelfde voor een 'levenslange arme' als voor een 'levenslange rijke'. De 'levenslange rijken' betalen meer belastingen om het te financieren, dus er is nog steeds sprake van herverdeling tussen rijk en arm, maar het grootste deel gaat naar herverdeling voor onszelf, doorheen onze eigen levenscycli.

Maar het is niet enkel levenscycli die onze levens veranderen. Als we de tijdspanne van 1 jaar bekijken, heeft enkel een kleine minderheid van lage inkomensfamilies met kinderen inkomens die redelijk gelijk blijven. Inkomens schommelen door overuren of verandering in werkuren- zeker met de nuluren contracten- maar ook door interim werk en variaties in voordelen en taks kredieten. Vele mensen met een laag inkomen moeten zien om te gaan met een 'achtbaan' inkomen van maand tot maand.

En mensen belanden in en uit werk. En ver van het clichébeeld dat wie zijn job verliest permanent afhankelijk wordt van voordelen, duren de helft van de werkzoekende uitkeringen niet langer dan 2 maanden.

En zo gaat het door. Vele mensen die in een bepaald jaar arm zijn, zijn niet arm in het volgende (hoewel een minderheid toch op lange termijn arm blijven). Dingen veranderen: mensen bewegen in en uit werk, krijgen

kinderen die op hun beurt het huis verlaten (en soms terugkomen), mensen hun professionele carrière verandert en eindigt.

Een andere levensverandering is hoe men spaarmiddelen en andere rijkdom opbouwt. De staat helpt hierbij via pensioen belastingverminderingen, voordelige belastingen voor eigenaars en via investeringsinkomens die minder zwaar belast worden dan winsten. Maar soms worden mensen met lage inkomens bestraft omdat ze spaarmiddelen hebben terwijl ze recht hebben op voordelen of afhankelijk worden van zorg.

Dit helpt niet om onze grote rijkdomsongelijkheden te verminderen. Als je de spaarmiddelen, huizen, pensioenen en persoonlijke bezittingen bijreken, dan heeft de helft van de Britse huishoudens meer dan 200 000 Britse pond, een tiende heeft meer dan 830 000 Britse pond, en een honderdste heeft meer dan 2,4 miljoen Britse pond. Maar een ander tiende heeft een totaal aan bezittingen van minder dan 12 000, al hun persoonlijke bezittingen bijgerekend.

Het verschil tussen generaties wordt hier duidelijk: de helft van de baby boomer huishoudens geboren tussen 1946 en 1955 bezitten 400 000 pond of meer. De huishoudens die 30 jaar jonger zijn, hebben gemiddeld 60 000 Britse pond. Als de jonge generatie een 'gelijkwaardig' bezit als hun ouders wil bekomen, zullen ze gedurende 30 jaar de helft van hun inkomen moeten sparen (wat niet kan/zal gebeuren).

Gaat het dan om de kloof tussen de baby boomers en de zogenaamde 'gespleten generatie'? De grote ongelijkheden binnen elke generatie tonen dat het niet zo eenvoudig is. Er zijn veel baby boomers die weinig rijkdom kennen en er zijn veel jonge mensen die rijk zullen worden via erfenissen van ouders en grootouders.

Dit is slechts 1 factor die de levenskansen van kinderen en jonge mensen linken aan de omstandigheden van hun ouders. Zonen van goed betaalde vaders eindigen meestal beter betaald dan anderen, en deze verbanden zijn sterker in landen als het VK en landen als de VS die een hogere inkomensongelijkheid kennen dan andere.

Maar zoals andere wijzen waarop onze afkomst gelinkt wordt aan onze uitkomst, is dit niet voorbestemd. De helft van het verschil in bezit van dertigers kan gelinkt worden aan het bezit van hun ouders in de jaren 70. Maar de helft ook niet.

Omdat onze levens zo veranderlijk zijn, maken we allemaal gebruik van scholen, gezondheidsdiensten en pensioenen, en vele van ons of onze families zullen hulp nodig hebben van het sociale zekerheidssysteem op één of ander moment.

Dus in realiteit is het geen zaak van 'zij' of 'ons'. Maar deze mythe heeft wel zijn gevolgen. Eerst, wanneer tijden hard zijn en de budgetten klein, wordt het geloof dat zo veel uitgaven naar werklozen gaan en dat daar veel te besparen valt, snel gevoed. Maar, omdat het budget echt zo beperkt is, zijn meer en meer harde maatregelen nodig om voldoende te besparen, met als gevolg een explosie van het aantal gesanctioneerden die hun voordelen kwijt raken, de zogenaamde 'slaapkamer taks', de nieuwe Raadstaks voor minimum betalingen en strengere regels voor gehandicap-tenuitkeringen.

Maar breder bekeken, verliezen we allemaal. Als we denken dat de welvaartsstaat over het leven van anderen gaat, en we niet realiseren dat we allemaal betrokken partij zijn, falen we in het erkennen dat we wegen moeten vinden om de stijgende kosten van de vergrijzing te dragen. We zullen allemaal verliezen als we dit niet doen.

Natuurlijk zullen er mensen eindigen met meer te betalen dan ze er uit krijgen. Maar als we dit doen, helpen we onze ouders, onze kinderen, onszelf, op een ander moment. Een ander moment, waar blijkt dat het leven niet zo'n goede keer neemt voor ons.

(*) "Good Times, Bad Times: The welfare myth of them and us" is published by Policy Press. For further information, follow this link: *Good times, bad times*.